

ЯНА ДВОРЕЦКА И НЕЙНИЯТ ПОСЛЕДЕН БАЛЕТЕН ПРОЕКТ НА СЦЕНАТА НА РУСЕНСКАТА ОПЕРА

Пламен БЕЙКОВ

Драматург на Държавна опера-Русе

YANA DVORETSKA AND HER LAST BALLET PROJECT ON THE STAGE OF THE RUSE STATE OPERA

Plamen BEIKOV

Playwright of the State Opera-Ruse

Яна Дворецка е от обичаните и в последните няколко сезона е сред по-често канените за специални случаи художници-костюмографи за работа в продукции на Русенската опера. Съвсем не е случаен изборът на нейното име за реализацията на костюмите за продукцията на "Травиата" през ноември 2019 година - спектакъл, с който Русенската опера отбелязва своя 70-годишен юбилей. Тя е автор на костюмите и на балета "Зле опазеното момиче", на оперетата "Царицата на чардаша" през същата година, а от предходните сезони заглавията, влезли в регистъра на нейните изяви на русенска сцена са постановките на оперите "Сестра Анджелика" и "Джани Скики" (2016), както и оригиналният танцово-оперен

спектакъл на "Севилският бръснар" (2016) с участието на артисти от Балет "Арабеск".

Като костюмограф Яна Дворецка проявява постоянство в художествения си стил, поставя си високи естетически цели и преследва умело и докрай постигането на своите творчески намерения. Умело и ненатрапчиво тя контролира реализацията на своите проекти с прякото си участие в изработването на всеки костюм. В тази посока на нейното развитие и творческа изява бе и участието ѝ в постановъчния екип на последната балетна премиера на Русенската опера за сезон 2020-2021 - балета "Баядерка" (режисьорска версия и хореография на акад. Калина Богоева и сценография на Иван Токаджиев).

Снимка 1 Царството на сенките,
фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе

В съзнанието на почти всеки български творец изплува сянката на един кратък, но предизвикващ интереса към източната философия и естетика с дълбокото си хуманистично послание роман на Херман Хесе - "Сидхарта". Една балетна продукция, в която действието се развива в далечна Индия би събудила в непредубедения зрител очаквания за интересна среща с елементи от културата на тази страна. Балетът "Баядерка", обаче, е плод на т. нар. класическа балетна традиция. Неговата музика остава в късната романтична европейска музикална естетика въпреки екзотичния сюжет, който отправя публиката в примамливата със своите чудеса Индия. Драматургията, доколкото е неразривно свързана с музикалния тъкан на творбата е сравнително уравновесена и въпреки трагичните събития, за които разказва либретото, поради характера на музикалния език, публиката става свидетел на не така динамично действие. Това вероятно се дължи на

типичната европейска емоционалност, на която основен изразител във всяка музикално-сценична творба каквато е и „Баядерка“, все пак си остава музиката. Композиторът е положил известно старание да ѝ придаде някаква екзотична характерност, но тя се оказва недостатъчна и не може да подпомогне усилията на хореографа-режисьор, на художника-сценограф и на художника на костюмите изцяло, така че те с лекота да пренесат публиката в действителността на далечна Индия. Именно поради това и техните художествени усилия са толкова ценни - затова и в постановката на Русенската опера те заслужават адмирации.

Точно тези творчески и интерпретационни предизвикателства слагат съществен акцент върху работата на Яна Дворецка, защото задачата ѝ не се ограничава само с това да проектира и да създаде костюми, които да дадат визуалните характеристики на героите. Изпитанието, пред което тя е поставена, е и за

постигане на по-пълната, по-богатата и по-убедителна картина на индийската екзотична действителност въпреки музикалната картина. Така задачата на автора на костюмите се

умножава, защото ансамбълът на костюмите трябва да се превърне буквално в част от сценографията. С тази задача Дворецка се справя блестящо.

Снимка 2 Великият брамин,
фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе

Снимка 3 Никия, Солор и Великия брамин,
фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе

Това умение особено силно проличава в реализацията на нейните балетни костюми, които успешно съчетават задължителната за танцора функционалност с оригиналните художествени решения. Дворецка съумява да осъществи онази пластична връзка между костюма и хореографските намерения, която окончателно изпълва с въздействащо визуално съдържание всеки един от образите. Така, във визуален план, с пестеливите изразни средства, които поначало балетният костюм налага, са подчертани и индивидуалностите на всеки един от образите. Това дава значително улеснение за хореографа-постановчик, а и най-вече за артистите-балетисти в постигането на търсеното артистично превъплъщение.

В постановката на балета „Баядерка“ виждаме Никия, която искри в белотата на непорочната невинност. Тя естествено контрастира със сивия оттенък на сребристото на ансамбъла на войните, което символизира въздържанието и отдадеността към службата, обричането на реда и постоянството. Така те се превръщат в естествена основа за блясъка на златистите цветове, в които са решени Раджа и Гамзати като носители на богатството, с което се купува и укрепва властта. Зад силата на тяхната власт стои внушителната фигура на Върховния жрец - контрастна и ярко прорязваща съзнанието на публиката с червения цвят на своя впечатляващ с богатството на плисирани драперии костюм. Девоичките с

Снимка 4 Сватбата на Гамзати и Солор,
фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе

бяло-златните и розови пачки, орнаментирани по най-изискан и майсторски, деликатно стилизиран начин напомнят на огромни екзотични индийски цветове на непознати растения, а когато ансамблите танцуват на сцената, публиката сякаш долавя упойващия им аромат. По сходен начин ансамбълът на негърчетата, изпълнен от ученици на НУИ „Проф. Веселин Стоянов“ - Русе се превръща в естествен динамичен фон, за да изпъкне оригинално решението - и художествено, и режисьорски - образ на Златния бог. Изключително въздействащ е и танцът с воалите, където костюмът е допълнително обогатяваща хореографията част от танца. Този елемент от костюма е пренесен и във ансамбъла на сенките от началото на второ действие. Тук отново виждаме как буквално костюмът дейно участва в изграждането на елементите на танца и допринася за неизменното усещане за красота и нереална мистичност, което публиката

преживява със затаен дъх, а след края на сцената възторжено аплодира. В този кратък преглед не бива да бъдат пропуснати и аксесоарите - екзотични шапки и обувки, които Дворецка сама инкрустира, украсява и реализира по своите окрилени от свободата на въображението проекти.

Костюмите на Яна Дворецка са израз на нейната деликатна личност, на женствеността и естествената красота, които самата тя носи и излъчва. Вероятно поради естествения израз на нейната природа, решенията ѝ са на високо естетическо ниво. Тя съумява да постигне максималния синтез между търсената автентичност и индивидуалното художествено въображение, който води до актуално и неповторимо пречупване през собствената ѝ деликатна естетика и така оформя нейния неповторим творчески почерк.

Русе, септември 2021.

Снимка 5 Танц на Златния бог,
фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе

Източници на снимките:

Снимка 1. Царството на сенките, фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе [cited 01.11.2021]. Available from: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.3932115226879281&type=3> [01.11.2021]

Снимка 2. Великият брамин, фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе [cited 01.11.2021]. Available from: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.3932115226879281&type=3> [01.11.2021]

Снимка 3. Никия, Солор и Великия брамин, фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе [cited 01.11.2021]. Available from:

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.4059532587470877&type=3> [01.11.2021]

Снимка 4. Сватбата на Гамзати и Солор, фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе [cited 01.11.2021]. Available from: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.4059532587470877&type=3> [01.11.2021]

Снимка 5. Танц на Златния бог, фотограф: Емил Кьостебеков, Държавна опера Русе [cited 01.11.2021]. Available from: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.3932115226879281&type=3> [01.11.2021]